

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.411.010.02.2022

Pani
Ksenia Herbst-Buchwald
Dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu
ul. Górecka 1
60-201 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/22/509 – Działalność publicznych placówek doskonalenia nauczycieli w województwie lubuskim,
wielkopolskim i zachodniopomorskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu ¹ , ul. Górecka 1, 60 – 201 Poznań
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ksenia Herbst-Buchwald – Dyrektor ODN ² (od 1 września 2022 r.). Poprzednio, tj. od 1 września 2017 r. Dyrektorem ODN była Ewa Superczyńska.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działalność publicznych placówek doskonalenia nauczycieli w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r. z uwzględnieniem dokumentów sporządzonych przed i po tym okresie ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Bartosz Tomczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/190/2022 z 22 listopada 2022 r. (akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: ODN.

² Dalej: Dyrektor ODN.

³ Dalej także: okres objęty kontrolą.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność ODN w latach szkolnych 2019/2020 – 2021/2022.

Uzasadnienie oceny ogólnej

ODN podjął niezbędne działania w celu uzyskania akredytacji, o której mowa w art. 184 ust. 1 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶, w terminie umożliwiającym przeprowadzenie przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty⁷ oceny działalności ODN i wydanie decyzji przed upływem terminu ważności dotychczasowej akredytacji. Dyrektor ODN zatrudniła pracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli⁸. Realizowali oni swoje zadania w ramach ustalonego, podstawowego wymiaru czasu pracy. ODN rzetelnie i terminowo, w sposób określony w rozporządzeniu PDN, sporządzała plany pracy na kontrolowane lata szkolne, a także sprawozdania z ich realizacji. Rzetelnie przygotowano ofertę szkoleniową obejmującą szkolenia z zakresu metodyki nauczania dla przedmiotów obowiązkowych na egzaminach ósmoklasisty i egzaminie maturalnym. Realizowano wszystkie obowiązki ODN wymienione w § 18 rozporządzenia PDN. ODN zapewnił wspomaganie szkół w zakresie pomocy w diagnozowaniu ich potrzeb, ustalenia sposobów ich zaspokajania, zaplanowania form wsparcia i ich realizacji, a także oceny efektów podjętych działań. Monitorowano, analizowano i modyfikowano działania ODN służące poprawie jakości procesów edukacyjnych, również w zakresie wyników egzaminów zewnętrznych. Na przykładzie jednego z czterech kursów kwalifikacyjnych prowadzonych przez ODN w kontrolowanym okresie stwierdzono, że jego realizacja i dokumentowanie odbyło się zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu PDN. Dyrektor ODN prawidłowo sprawowała nadzór pedagogiczny nad pracą doradców metodycznych, w sposób przewidziany w rozporządzeniu PDN.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Organizacja i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli

Opis stanu faktycznego

1. ODN 3 czerwca 2020 r.⁹ uzyskał na okres pięciu lat akredytację, której obowiązek uzyskania wynikał z art. 184 ust. 1 Prawa oświatowego. Poprzednia akredytacja została przyznana 26 lutego 2015 r.¹⁰ i obowiązywała do 31 sierpnia 2020 r.
(akta kontroli str. 17-21)

2. W latach 2019-2022 (do 31 sierpnia) średnioroczne zatrudnienie w ODN wyniosło: po jednym etacie dyrektora i wicedyrektora, trzy etaty kierowników komórek organizacyjnych oraz 0,5 etatu specjalisty niebędącego nauczycielem oraz odpowiednio: 13,75, 14,15, 12,66 oraz 12,83 etatów nauczycieli-konsultantów; 10,57, 16,02, 18,32 oraz 19,09 etatów nauczycieli-doradców metodycznych; 17,52, 17,37, 17,67 oraz 10,96 etatów pracowników ekonomicznych, inżynieryjno-technicznych, administracji i obsługi.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm., dalej: Prawo oświatowe.

⁷ Dalej: kurator oświaty.

⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1045, ze zm., dalej: rozporządzenie PDN.

⁹ Decyzja nr 110.2.38.2020 kuratora oświaty z 3 czerwca 2020 r.

¹⁰ Decyzja nr 110.2.4.2015 kuratora oświaty z 26 lutego 2015 r. wydana na podstawie art. 77a ust. 6 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed 26 stycznia 2017 r.

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej Dyrektora ODN, trzech nauczycieli-konsultantów oraz specjalisty niebędącego nauczycielem stwierdzono, że spełniali oni wymagania do zajmowania danego stanowiska, o których mowa w odpowiednio § 8 ust. 1 oraz w § 12 ust. 2 i 3 rozporządzenia PDN.

(akta kontroli str. 22-23)

3. Na przykładzie dwóch nauczycieli-konsultantów oraz dwóch nauczycieli-doradców zatrudnionych w ODN w okresie objętym kontrolą stwierdzono, że realizowali oni swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy¹¹ i nie prowadzili w ODN zajęć edukacyjnych za dodatkowym wynagrodzeniem. Pracownicy ODN nie prowadzili szkoleń na podstawie osobnych umów cywilno-prawnych, za wyjątkiem specjalisty ds. upowszechniania informacji która w 2021 r., poza zakresem swoich podstawowych obowiązków, przeprowadziła szkolenie pn. „Wykorzystanie mediów społecznościowych w procesie dydaktycznym”.

(akta kontroli str. 24-35, 501)

4. Dyrektor ODN terminowo sporządziła i przekazała kuratorowi oświaty plany pracy placówki na lata szkolne 2019/2020 – 2021/2022 celem ich zaopiniowania, a następnie Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu ich zatwierdzenia.

Na przykładzie dwóch wybranych planów pracy (za lata szkolne 2019/2020 i 2020/2021) stwierdzono, że uwzględniono w nich wytyczne Ministra Edukacji Narodowej określające kierunki polityki oświatowej państwa¹². ODN nie otrzymała wytycznych, uwag czy wskazówek do ww. planów pracy ze strony kuratora oświaty lub organu prowadzącego.

(akta kontroli str. 36-69, 110-153, 188-192)

5. Dyrektor ODN terminowo sporządziła i przekazała Samorządowi Województwa Wielkopolskiego sprawozdania z realizacji planu pracy za lata szkolne 2019/2020 – 2021/2022. Na przykładzie ww. dwóch wybranych planów pracy oraz sprawozdań z ich realizacji stwierdzono, że ODN realizował zadania obejmujące zorganizowanie i przeprowadzenie wspomaganie szkół i placówek oświatowych przewidziane w ww. planach.

(akta kontroli str. 40-242)

¹¹ Wymiar godzin zajęć nauczyciela konsultanta zatrudnionego w pełnym wymiarze w placówce doskonalenia nauczycieli został ustalony na 35 godzin na podstawie uchwały Nr XXI/389/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r., zmieniającej u uchwałę Nr X/188/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 15 lipca 2019 r. w sprawie zasad rozliczania tygodniowego wymiaru zajęć nauczycieli, rozmiaru i zasad udzielania zniżek od tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycielom pełniącym stanowiska kierownicze w szkołach i placówkach oraz określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli, w tym nauczycieli szkół zaocznych, pedagogów, psychologów oraz zasad zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym.

¹² W roku szkolnym 2019/2020 były to: 1. Profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych. 2. Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych. 3. Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. 4. Rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów. 5. Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego. 6. Tworzenie oferty programowej w kształceniu zawodowym. Wdrażanie nowych podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego. W roku szkolnym 2020/2021 były to: 1. Wdrażanie nowej podstawy programowej w szkołach ponadpodstawowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji przyrodniczej i matematycznej. Rozwijanie samodzielności, innowacyjności i kreatywności uczniów. 2. Wdrażanie zmian w kształceniu zawodowym, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia osób dorosłych. 3. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego wszystkim uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. 4. Wykorzystanie w procesach edukacyjnych narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość. Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych. 5. Działania wychowawcze szkoły. Wychowanie do wartości, kształtowanie postaw i respektowanie norm społecznych. W ciągu roku szkolnego dodano: 6. Uwzględnianie w procesach edukacyjnych wymagań egzaminacyjnych dotyczących egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego w roku 2021 r. (na podstawie pisma Ministra Edukacji i Nauki nr DKO-WNP.4092.502020EL z 10 grudnia 2020 r.). 7. Działania w zakresie wsparcia wychowawczego i psychoprofilaktycznego środowiska szkolnego w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią (na podstawie pisma DKO-WNP.4092.50.2020.DB z 21 maja 2021 r.).

6. W okresie objętym kontrolą ODN zorganizował:

- w roku szkolnym 2019/2020 - 333 formy doskonalenia w 439 grupach szkoleniowych, w których uczestniczyło 11.152 nauczycieli,
- w roku szkolnym 2020/2021 - 247 form doskonalenia w 342 grupach szkoleniowych, w których uczestniczyło 9.490 nauczycieli,
- w roku szkolnym 2021/2022 - 315 form doskonalenia w 401 grupach szkoleniowych, w których uczestniczyło 8.740 nauczycieli.

W każdym z ww. lat szkolnych kursy kwalifikacyjne, webinaria oraz szkolenia rad pedagogicznych¹³ finansowane były z wpłat kursantów, a kursy doskonalące, warsztaty metodyczne, seminaria i konferencje finansowane były z wpłat kursantów oraz przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Wykłady otwarte, sieci doskonalenia oraz konsultacje indywidualne lub grupowe finansowane były ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

(akta kontroli str. 265-267, 317, 504, 509)

Na przykładzie planów pracy i sprawozdań z ich realizacji za lata szkolne 2019/2020 oraz 2020/2021 stwierdzono, że ODN zrealizował obowiązkowe zadania określone w § 18 rozporządzenia w sprawie PDN. W przypadku roku szkolnego 2019/2020 ODN nie zrealizował 59 zaplanowanych kursów. Spowodowane to było, zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora ODN, *brakiem zgłoszeń na dany kurs (32 przypadki), zbyt małą liczną chętnych do uczestnictwa w danym kursie (12 przypadków), ograniczeniami pandemicznymi i brakiem możliwości przeprowadzenia kursu w formie zdalnej (11 przypadków), niedyspozycją osoby prowadzącej kurs (trzy przypadki) oraz nieodpowiednimi warunkami atmosferycznymi do przeprowadzenia kursu (jeden przypadek)*. W przypadku roku szkolnego 2020/2021 ODN nie zrealizował 88 zaplanowanych kursów. Spowodowane to było, zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora ODN, *brakiem zgłoszeń na dany kurs (34 przypadki), zbyt małą liczbą chętnych do uczestnictwa w danym kursie (20 przypadków), ograniczeniami pandemicznymi i brakiem możliwości przeprowadzenia kursu w formie zdalnej (29 przypadków), niedyspozycją osoby prowadzącej kurs (dwa przypadki) oraz nieodpowiednimi warunkami atmosferycznymi do przeprowadzenia kursu (trzy przypadki)*. Dyrektor ODN dodała, że *jednocześnie w trakcie trwania ww. lat szkolnych do oferty Ośrodka trafiły odpowiednio 147 i 42 nowe formy szkoleniowe o różnorodnej tematyce, zgodnej z aktualnymi potrzebami*.

(akta kontroli str. 40-69, 74-107, 114-187, 438, 474-480, 509)

ODN analizował potrzeby nauczycieli, publicznych i niepublicznych szkół i placówek w zakresie ich doskonalenia za pomocą kwestionariuszy ankietowych (w roku szkolnym 2019/2020 przebadano w ten sposób 2.450 nauczycieli, a w roku 2020/2021 1.266 osób) oraz z wykorzystaniem danych zgromadzonych w bazie „Rejestrator”, do której trafiały wszystkie zgłoszenia na szkolenia (w roku 2019/2020 przeanalizowano w ten sposób 12.857 zgłoszeń od 6.071 nauczycieli, a w roku 2021/2022 14.930 zgłoszeń od 6.782 nauczycieli). Na podstawie danych zebranych w ww. sposób sporządzano co roku raport pn. „Ewaluacja form doskonalenia nauczycieli ODN”. W jego wyniku uzyskano informację na temat jakości szkoleń i ich organizacji oraz na temat potrzeb nauczycieli w zakresie dalszego doskonalenia zawodowego. Analiza ww. raportu była jednym z elementów służących do przygotowania oferty szkoleniowej ODN na kolejny rok szkolny. Dyrektor ODN wyjaśniła dodatkowo, że *ww. potrzeby diagnozowane są również w wyniku wywiadów, rozmów z dyrektorami szkół i nauczycielami podczas realizowania planów wspomagania szkół i w trakcie których*

¹³ W przypadku szkoleń rad pedagogicznych wpłaty pochodziły ze szkół, ze środków jednostek samorządu terytorialnego.

określane są ich potrzeby w zakresie koniecznych i potrzebnych szkoleń dla nauczycieli. Wszystkie potrzeby były następnie uwzględniane w danym planie wspomagania, które były przygotowywane indywidualnie dla każdej szkoły korzystającej z tej formy wsparcia.

(akta kontroli str. 268-316, 441)

ODN przy planowaniu swoich działań uwzględniał uwarunkowania i potrzeby społeczne związane z migracją i objęciem obowiązkiem szkolnym oraz integracją dzieci obcokrajowców, uchodźców oraz Polaków powracających z zagranicy. W 2019/2020 r. zaplanowano m.in. takie formy doskonalenia zawodowego nauczycieli jak: „Wielokulturowa szkoła. Jak pracować z uczniem z doświadczeniem migracyjnym”, „Szkoła liderów wielokulturowości”, „Podstawy nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego”. Natomiast w 2020/2021 r. zaplanowano: „Wielokulturowa szkoła. Jak pracować z uczniem z doświadczeniem migracyjnym”, „Pierwsze kroki w zdalnej edukacji dla uczniów z doświadczeniem migracji”, „Jak korzystać z sieci wsparcia *Uczeń z doświadczeniem migracji?*”, Szkoła liderów wielokulturowości w warunkach nauczania zdalnego”, „Podstawy nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego w warunkach nauczania zdalnego”, „Pakiet powitalny dla uczniów z doświadczeniem migracji w twojej szkole”.

(akta kontroli str. 40-73, 114-153)

ODN przy planowaniu swoich działań uwzględniał również sytuację i potrzeby społeczne związane z edukacją zdalną. Na rok szkolny 2019/2020 nie zaplanowano form doskonalenia zawodowego w tym zakresie (ograniczenia wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu epidemii związanego z rozprzestrzenianiem się zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 wprowadzono od 20 marca 2020 r.). W trakcie roku szkolnego, w związku z przejściem szkół na pracę zdalną, ODN przygotował i zamieścił na stronie ODN 132 materiały pomocnicze dla nauczycieli wspomagające pracę zdalną, 58 webinarium, sześć szkoleń online z zakresu pracy na platformach cyfrowych. Ponadto nagrano cztery filmy z czytaniem lektur szkolnych (które trafiły do 2.800 odbiorców), przeprowadzono sześć szkoleń dla rad pedagogicznych z zakresu pracy zdalnej oraz sześć tutoriali dla 9.000 uczestników, zrealizowano 60 lekcji j. polskiego w programie „Szkoła w TVP” (z średnią oglądalnością 168 tys. widzów). Umieszczono 1.037 materiałów w sieciach wsparcia, z których skorzystało 1.010 nauczycieli, udzielono 871 konsultacji telefonicznych i mailowych, dokończono realizację w formie zdalnej ośmiu rozpoczętych kursów stacjonarnych oraz jednego kursu kwalifikacyjnego. Zamieszczono 168 postów w portalu społecznościowym dotyczących pracy zdalnej oraz materiały na stronie internetowej ODN (odczytane 192.410 razy). Na rok szkolny 2020/2021 zaplanowano w ww. zakresie m.in. szkolenia pn.: „Organizacja lekcji matematyki online”; „Twórczo na lekcjach j. polskiego online”, „E-learning w szkole – obsługa i wykorzystywanie platformy MOODLE na zajęciach programowych i ponadprogramowych (kurs blended learning)”, „Pierwsze kroki w zdalnej edukacji dla uczniów z doświadczeniem migracji”, „Podstawy nauczania j. polskiego jako obcego/drugiego w warunkach nauczania zdalnego”, „E-learning w praktyce szkolnej – indywidualizacja i wsparcie ucznia”, „Jak efektywnie wykorzystać czas na lekcji j. polskiego online”, „Poradnik nauczyciela wychowania fizycznego – propozycje materiałów wspierających nauczyciela i ucznia w czasie zdalnej nauki”, „Narzędzia TIK w zdalnej realizacji wychowania fizycznego”, „Suplement do nauki zdalnej. Jak zadbać o siebie?”.

(akta kontroli str. 40-107, 114-153)

Dyrektor ODN wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą *nie podejmowano działań z Centralną i Okręgową Komisją Egzaminacyjną¹⁴ czy kuratorem oświaty prowadzących do opracowania programów wspierających nauczycieli w pracy nad podniesieniem efektów kształcenia oraz wdrożeniem innowacyjnych form i metod nauczania. Podjęto natomiast współpracę z dyrektorami szkół w ww. zakresie podczas realizacji zadań związanych z wspomaganiami szkół (taką pomocą objęto pięć szkół w 2019/2020 r. oraz trzy szkoły w 2020/2021 r.). W programach tych zawarte były cele oraz treści do realizacji oraz plan wsparcia, które związane były z wdrażaniem innowacyjnych form i metod pracy oraz nauczania.*

(akta kontroli str. 96-97, 172-173, 440-441)

W roku szkolnym 2019/2020 prowadzono ponadto 44 sieci współpracy i samokształcenia, z których skorzystało 4.323 nauczycieli. W roku szkolnym 2020/2021 prowadzono również 44 takie sieci, z których skorzystało 9.162 nauczycieli. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor ODN, *każdy nauczyciel-doradca metodyczny zobowiązany był do prowadzenia takiej sieci, a co roku określany był inny temat przewodni takiej sieci oraz jej zakres tematyczny. Dodatkowo nauczyciele-konsultanci prowadzili kilka sieci wsparcia nauczycieli (np. Organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej; Sieć wsparcia dla psychologów i pedagogów szkolnych; Uczeń z doświadczeniem migracji). Wszystkie działania związane z prowadzeniem i funkcjonowaniem ww. sieci prowadzone były na platformie Moodle, do której mają dostęp tylko zarejestrowani nauczyciele, a ODN administrował i monitorował wszystkie działania odbywające się na tej platformie.*

(akta kontroli str. 91, 169, 441)

ODN udostępniał informacje o dostępnych formach kształcenia i doskonalenia nauczycieli, popularyzował swoją ofertę oraz upowszechniał przykłady dobrych praktyk i innowacje pedagogiczne poprzez m.in.: bieżące zamieszczanie informacji na swojej stronie internetowej; opracowanie i wysyłanie newsletterów (dziewięć newsletterów na łącznie 145.502 adresów mailowych w roku 2019/2020 oraz osiem newsletterów i 20 informacji na 123.218 adresów mailowych); wydawanie dwumiesięcznika „Uczyć lepiej” (po pięć numerów latach 2019/2020 i 2020/2021 o nakładzie 8.100 sztuk każdy) i jego publikacje w wersji elektronicznej, w którym zamieszczane były artykuły opisujące bieżące nowinki metodyczno-dydaktyczne, kreatywne wskazówki do pracy z uczniami czy artykuły naukowe wspierające codzienną pracę nauczycieli; publikowanie informacji w portalu społecznościowym (580 postów w roku 2019/2020, które wyświetlone zostały 569.443 razy oraz 751 postów w roku 2020/2021, które wyświetlono 491.849 razy); publikację filmów w serwisie internetowym (12 w roku 2019/2020 oraz 49 w roku 2020/2021) oraz portalu społecznościowym (10 w roku 2019/2020 oraz 20 w roku 2020/2021); wydanie materiałów informacyjnych dla dyrektorów szkół, zawierających ofertę szkoleniową ODN, które rozdano podczas spotkań kuratora oświaty z dyrektorami szkół i placówek. Ponadto serwis komunikacyjny ODN posiadał bazę 16.630 unikatowych adresów mailowych nauczycieli oraz 1.351 szkół i instytucji, co pozwalało dotrzeć z bezpośrednią informacją pedagogiczną do wszystkich szkół i dyrektorów oraz znacznej części nauczycieli z obszaru działania ODN. Dyrektor ODN wyjaśniła dodatkowo, że *nauczyciele-konsultanci oraz nauczyciele-doradcy metodyczni pracują podczas szkoleń innowacyjnymi metodami, propagują je i uczą nauczycieli jak pracować kreatywnie i nowocześnie. Publikacje w ww. zakresie zamieszczane są na stronie internetowej ODN oraz w sieciach współpracy i samokształcenia doradców metodycznych. Zdalny dostęp do zasobów ODN był możliwy poprzez stronę internetową, na platformie e-learningowej (w ramach sieci współpracy*

¹⁴ Dalej: odpowiednio CKE lub OKE.

i samokształcenia) na dysku zewnętrznym (w przypadku materiałów ze szkoleń i kursów), a ponadto część materiałów przekazywana była nauczycielom wraz z newsletterem.

(akta kontroli str. 70-98, 155-176, 243-264, 440-441, 504)

7. ODN oferował i prowadził kursy z zakresu metodyki nauczania przedmiotów obowiązkowych wymaganych na egzaminie ósmoklasisty i egzaminie maturalnym. Na przykładzie dwóch ostatnich lat szkolnych stwierdzono, że w roku szkolnym 2020/2021 z form doskonalenia zawodowego związanego z nauczaniem przedmiotów obowiązkowych na egzaminach ósmoklasisty skorzystało 1.669 osób, co stanowiło 17,6% wszystkich uczestników szkoleń (w łącznie 28 grupach, co stanowiło 8,2% wszystkich form (grup) doskonalenia), tj.:

- j. polski – trzy szkolenia¹⁵ dla łącznie 691 osób w dziewięciu grupach;
- matematyka – cztery szkolenia¹⁶ dla łącznie 537 osób 14 grupach;
- j. obcy – trzy szkolenia¹⁷ dla łącznie 441 osób w pięciu grupach.

Natomiast z form doskonalenia zawodowego związanego z nauczaniem przedmiotów obowiązkowych na egzaminach maturalnych w ww. roku skorzystało 1.200 osób, co stanowiło 12,6% wszystkich uczestników szkoleń (w łącznie 29 grupach, co stanowiło 8,5% wszystkich form (grup) doskonalenia), tj.:

- j. polski – dwa szkolenia¹⁸ dla łącznie 288 osób w trzech grupach;
- matematyka – trzy szkolenia¹⁹ dla łącznie 283 osób w dziewięciu grupach;
- j. obcy – cztery szkolenia²⁰ dla łącznie 294 osób w pięciu grupach;
- geografia – dwa szkolenia²¹ dla łącznie 86 osób w dwóch grupach;
- biologia – dwa szkolenia²² dla łącznie 61 osób w trzech grupach;
- wiedza o społeczeństwie, fizyka, historia, informatyka – po jednym szkoleniu²³ dla odpowiednio 43 osób w dwóch grupach, 31 osób w dwóch grupach, 79 osób w dwóch grupach i 35 osób w jednej grupie.

W roku szkolnym 2021/2022 z form doskonalenia zawodowego związanego z nauczaniem przedmiotów obowiązkowych na egzaminach ósmoklasisty skorzystało

¹⁵ Egzamin ósmoklasisty - Vademecum nauczyciela j. polskiego; Przed egzaminem ósmoklasisty z j. polskiego. Ostatnia prosta!; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie dla ósmoklasistów – j. polski.

¹⁶ Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Egzamin ósmoklasisty – vademecum nauczyciela matematyki; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie dla ósmoklasisty – matematyka; Matematyka w szkole podstawowej.

¹⁷ Skuteczne nauczanie j. obcego i przygotowania ucznia do egzaminu ósmoklasisty z wykorzystaniem nowoczesnych metod nauczania; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie dla ósmoklasistów - język niemiecki; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie dla ósmoklasistów – język angielski.

¹⁸ Analiza wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym - język polski.

¹⁹ Analiza wyników egzaminu maturalnego z matematyki w zakresie podstawowym w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Analiza wyników egzaminu maturalnego z matematyki w zakresie rozszerzonym w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – matematyka.

²⁰ Analiza wyników egzaminu maturalnego z języków obcych w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Nowatorska realizacja zadania maturalnego z języka obcego w Muzeum Narodowym; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – język angielski; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – język niemiecki.

²¹ Analiza wyników egzaminu maturalnego z geografii w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – geografia.

²² Analiza wyników egzaminu maturalnego z biologii w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – biologia.

²³ Odpowiednio: Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – wiedza o społeczeństwie; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – fizyka; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – historia; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – informatyka.

360 osób, co stanowiło 4,1% wszystkich uczestników szkoleń (w łącznie 14 grupach, co stanowiło 3,5% wszystkich form (grup) doskonalenia), tj.:

- j. polski – dwa szkolenia²⁴ dla łącznie 155 osób w pięciu grupach;
- matematyka – trzy szkolenia²⁵ dla łącznie 130 osób siedmiu grupach;
- j. obcy – dwa szkolenia²⁶ dla łącznie 75 osób w dwóch grupach.

Natomiast z form doskonalenia zawodowego związanego z nauczaniem przedmiotów obowiązkowych na egzaminach maturalnych w ww. roku skorzystało 518 osób, co stanowiło 6,0% wszystkich uczestników szkoleń (w łącznie 29 grupach, co stanowiło 7,2% wszystkich form doskonalenia), tj.:

- j. polski – dwa szkolenia²⁷ dla łącznie 97 osób w trzech grupach;
- matematyka – siedem szkoleń²⁸ dla łącznie 211 osób w 13 grupach;
- j. obcy – dwa szkolenia²⁹ dla łącznie 129 osób w sześciu grupach;
- geografia – dwa szkolenia³⁰ dla łącznie 24 osób w dwóch grupach;
- informatyka – trzy szkolenia³¹ dla łącznie 43 osób w trzech grupach;
- biologia, historia – po jednym szkoleniu³² dla odpowiednio 11 osób w jednej grupie oraz trzech osób w jednej grupie³³.

Wszystkie ww. formy doskonalenia zawodowego były finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

Ww. spadek frekwencji uczestników form doskonalenia zawodowego dotyczącego przedmiotów obowiązkowych na egzaminach ósmoklasisty z 1.669 osób w 2020/2021 r. do 360 osób w kolejnym roku szkolnym oraz na egzaminach maturalnych z 1.200 osób do 518 osób wynikał z tego, jak wyjaśniła Dyrektor ODN, że rok 2020/2021 był jedynym rokiem, w którym obecność nauczycieli na szkoleniach związanych ze zmianą wymagań egzaminacyjnych była obowiązkowa, niejako narzucona przez Kuratorium Oświaty i w związku z tym cieszyły się one dużym zainteresowaniem.

(akta kontroli str. 326-336, 438-440, 485-500, 509)

²⁴ Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Egzamin ósmoklasisty - Vademecum nauczyciela j. polskiego.

²⁵ Egzamin ósmoklasisty – kompendium wiedzy nauczyciela matematyki; Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie dla ósmoklasistów z matematyki w 2022 roku.

²⁶ Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Skuteczne nauczanie języka obcego i przygotowanie ucznia do egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku z wykorzystaniem nowoczesnych metod nauczania.

²⁷ Matura z języka polskiego w 2023 – jak pracować z uczniami?; Analiza wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły.

²⁸ Analiza wyników egzaminu maturalnego z matematyki w zakresie podstawowym w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Analiza wyników egzaminu maturalnego z matematyki w zakresie podstawowym w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym z matematyki w 2022 roku; Przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego z matematyki w 2023 roku na poziomie rozszerzonym; Przygotowanie uczniów do egzaminu maturalnego z matematyki w 2023 roku na poziomie podstawowym; w ramach Targów Edukacyjnych #ŚwiatEDUkacji Poznań 2022 - Nowa formuła egzaminu maturalnego z matematyki - matura 2023 Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych; Seminarium dla nauczycieli matematyki szkół ponadpodstawowych.

²⁹ Analiza wyników egzaminu maturalnego z języków obcych w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Matura 2023 – zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych z języka obcego.

³⁰ Analiza wyników egzaminu maturalnego z geografii w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Zmiany w wymaganiach egzaminacyjnych na egzaminie maturalnym – geografia.

³¹ Programowanie w języku Python; Programowanie w języku Python dla średnio zaawansowanych; Programowanie w języku C++ poziom podstawowy.

³² Odpowiednio: Analiza wyników egzaminu maturalnego z biologii w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły; Analiza wyników egzaminu maturalnego z historii w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły.

³³ Na ten rok szkolny zaplanowano również szkolenie „Analiza wyników egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie w kontekście podnoszenia jakości pracy szkoły”, które z powodu braku chętnych nie odbyło się.

Na przykładzie dwóch przedmiotów (język polski na egzaminie ósmoklasisty w 2020/2021 r. oraz matematyka na egzaminie maturalnym w 2021/2022 r.) ustalono, że odsetek zrealizowanych form (grup) doskonalenia z danego przedmiotu związanych z metodyką nauczania stanowił 2,6% w przypadku pierwszego przedmiotu oraz 3,2% w przypadku drugiego przedmiotu, w stosunku do wszystkich form (grup) doskonalenia w danym roku szkolnym.

(akta kontroli str. 318, 327-328, 509)

Dyrektor ODN wyjaśniła, że *analiza wyników egzaminów zewnętrznych (ósmoklasisty i maturalnych) przeprowadzana jest indywidualnie co roku przez pracowników ODN (konsultantów i doradców metodycznych) na podstawie raportów CKE i OKE. Pod kątem wynikających z tych analiz potrzeb formułowane były tematy i cele oraz treści szkoleń wchodzących do oferty ODN. Z tego powodu w ofercie oraz harmonogramach doradców metodycznych pojawiały się szkolenia o tematyce i treściach ściśle związanych z poszczególnymi częściami czy komponentami egzaminacyjnymi. ODN oferuje szkolenia dla nauczycieli przygotowujących uczniów do egzaminów na różnych etapach, ale nie ma wpływu na frekwencję nauczycieli na takich szkoleniach ponieważ ich udział w nich jest dobrowolny. Przykładem działań ODN wynikających z analizy sprawozdania CKE było zwiększenie liczby szkoleń dotyczących programowania – w związku z możliwością stosowania na maturze z informatyki różnych środowisk programistycznych ODN zaproponował szkolenia w ramach języka C++ i Python w formie podstawowej i rozszerzonej, kładąc duży nacisk w części rozszerzonej na praktyczną naukę programowania w oparciu o typy zadań często realizowane na maturze (zajęcia te prowadzili nauczyciele informatyki uczący w klasach maturalnych i przygotowujący do matury z informatyki). Ponadto Dyrektor ODN dodała, że od 2018 r. wspierano nauczycieli pracujących w różnych szkołach z uczniami osiągającymi słabsze wyniki na egzaminach zewnętrznych poprzez realizację przez Ośrodek projektu „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020”, którego głównym celem było podniesienie kompetencji ICT 5.040 nauczycieli i 13.280 uczniów z 700 wielkopolskich szkół, a warunkiem przyjęcia szkoły do tego projektu były niższe wyniki osiągnięte przez uczniów na egzaminach.*

(akta kontroli str. 317-328, 439-440, 505, 509)

8. W latach szkolnych 2019/2020 – 2021/2022 ODN przeprowadził łącznie cztery kursy kwalifikacyjne, tj. trzy kursy dla oświatowej kadry kierowniczej (w których wzięło udział odpowiednio 28, 33 i 25 uczestników) oraz kurs z zakresu zarządzania oświatą, w którym wzięło udział 19 uczestników. Na podstawie dokumentacji dotyczącej kursu kwalifikacyjnego z zakresu zarządzania oświatą stwierdzono, że jego przebieg był zgodny § 21 rozporządzenia PDN, tj. ODN uzyskał zgodę kuratora oświaty na przeprowadzenie kursu, który został przeprowadzony w terminie określonym we wniosku o udzielenie zgody na jego przeprowadzenie. W toku kursu zrealizowano plan i program określony w ww. wniosku, a zajęcia prowadziły osoby wskazane w nim wskazane. W naborze uczestników kursu zachowano kryteria określone w ww. wniosku. Przeprowadzono ocenę wewnętrzną procesu prowadzenia kursu w formie ankiet, a w dokumentacji kursu uwzględniono dowody potwierdzające realizację poszczególnych zajęć. Organowi udzielającemu zgody na przeprowadzenie kursu przedstawiono w wymaganym terminie³⁴ sprawozdanie z jego organizacji (§ 21 ust. 5 pkt 3 ww. rozporządzenia), a ODN prowadził rejestr wydanych świadectw ukończenia kursu.

(akta kontroli str. 337-374)

³⁴ W terminie miesiąca od zakończenia kursu.

9. W kontrolowanych latach szkolnych Dyrektor ODN sprawowała nadzór pedagogiczny nad odpowiednio 27 nauczycielami-doradcami metodycznymi w 2019/2020 r., nad 44 w 2020/2021 r. oraz nad 40 w 2021/2022 r. Na przykładzie trzech nauczycieli-doradców metodycznych, nad którymi Dyrektor ODN sprawowała nadzór pedagogiczny w 2021/2022 r. stwierdzono, że w ramach tego nadzoru przeprowadzono obserwację zajęć doradców pod kątem realizacji tematyki metodyki przedmiotowej z nauczycielami, zweryfikowano zgodność z planem oraz zakres tematyczny szkoleń dla nauczycieli-doradców, poddano kontroli zgodność zadeklarowanego czasu ich pracy ze stanem faktycznym oraz przeprowadzono monitoring harmonogramów spotkań doradców metodycznych pod kątem ilościowej i jakościowej oferty doradców zatrudnionych w ODN.

Dyrektor ODN uwzględniała w ramach sprawowanego nadzoru opinie nauczycieli korzystających z pomocy nauczyciela-doradcy metodycznego uzyskiwane w wyniku analizy ankiet, których celem było zebranie informacji o dotychczasowej pracy doradcy i oczekiwań w zakresie ich dalszej działalności.

(akta kontroli str. 436, 375-416)

10. W kontrolowanym okresie organ prowadzący nie zlecał ODN do realizacji dodatkowych zadań z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli.

(akta kontroli str. 436)

W kontrolowanym okresie Marszałek Województwa Wielkopolskiego przeprowadził dwie kontrole dotyczące realizacji przez ODN jego zadań statutowych. Kontrolę w zakresie oceny prawidłowości i skuteczności projektu pt. „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020” przeprowadzono w 2020 r. i w jej wyniku sformułowano pięć zaleceń pokontrolnych³⁵. Wszystkie ww. zalecenia zostały przez ODN realizowane. Kontrola dotycząca wydatkowania środków na doszkalcenie i doskonalenia zawodowe nauczycieli w 2019 r. odbyła w 2021 r. i w jej wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości lub uchybień.

(akta kontroli str. 417-430, 436-437, 442-476)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

³⁵ Zalecenia dotyczyły: ujmowania do rozliczenia we wnioskach o płatność danych zgodnych z dokumentacją źródłową oraz efektywniejsze wdrażanie zaleceń pokontrolnych; dokonywania zapłaty zgodnie z postanowieniami zawartej umowy; przekazywania ogłoszenia o udzieleniu zamówienia do UPUE w odpowiednich terminach; skrupulatnego dokumentowania przebiegu postępowania w treści protokołu z postępowania; stosowania i wdrażania zaleceń pokontrolnych wydanych po przeprowadzonych kontrolach.

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 23 lutego 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Bartosz Tomczyk
Specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska